

בס"ד. שיחת ש"פ אמור, כ"ף אייר, ה'תשכ"ד.

בלתי מוגה

א. על הפסוקי "אמור גו' ואמרת", דרשו רז"ל "להזהיר גדולים על הקטנים" — כדאיתא בתו"כ, ובאריכות יותר — בגמרא², ועד לפס"ד בשו"ע ובשו"ע אדה"ז סי' גשם.

ונתבאר בהתוועדות שלפנ"ז³ שהענין ד"להזהיר גדולים על הקטנים" — ככל עניני התורה — ישנו הן בכללות והן בפרטיות: בכללות ישראל — הרי זה כפשוטו, שהגדולים שבישראל, שכבר נעשו בני י"ג שנה, צריכים להשגיח על הקטנים; ובכל אחד מישראל בפרטיות — שה"גדול" שבאדם, כח השכל, צריך להשגיח על הכחות התחתונים שבו ולהנהיג אותם, שזהו כללות הענין ד"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"⁴. ובנוגע לב' ענינים אלו, הרי מובן שיכולים לתלמוד מא' על חבירו — כבכל עניני התורה שלמדים מענין לענין, אפילו בענינים שונים, ומכ"ש בנוגע לב' פרטים בענין אחד, כדלקמן.

ב. בענין "להזהיר גדולים על הקטנים" כפי שהוא בכל אחד מישראל גופא, שכח השכל צריך להתעסק עם כח המעשה — הרי ידוע שע"י ירידת השכל לפעול במעשה ניתוסף עליו גם בהשכל:

אמרו רז"ל⁵ "אין למדין הלכה לא מפי למוד כו' עד שיאמרו לו הלכה למעשה". ולכאורה אינו מובן: בירור ההלכה שייך לשכל, ושכל ומעשה הם ב' דברים נפרדים, וא"כ, מדוע בירור ההלכה תלוי במעשה? — ומבואר בהמשך תרס"ו⁶, שזהו לפי שכאשר הדבר נוגע למעשה, הרי זה מעורר את האדם להתייגע בהשכל עוד יותר.

— אמנם גם כאשר אין הדבר נוגע למעשה יכול האדם להתייגע בהשכל, אבל, אין זה דומה לאופן היגיעה וההשתדלות שמתעוררים אצלו כאשר הדבר נוגע למעשה. —

(4) קידושין מ, ב. וש"נ.

(5) ב"ב קל, ב. וראה גם לעיל ע' 162.

(6) ס"ע שצ ואילך.

(1) ריש פרשתנו.

(2) יבמות קיד, סע"א.

(3) שיחת ש"פ אהו"ק בסופה (לעיל ע' 411).

(411). וש"נ.

ובפרט מצד עבודת האדם בענין דיראת שמים — שבענין שנוגע למעשה בפועל, הרי הוא מתיירא שלא יעבור על רצון העליון ויעשה את המעשה אשר לא תעשינה, ויראה זו מעוררת אצלו להתייגע בהשכל בעומק יותר, עד שמגיע לשרש ומקור השכל.

ולהעיר גם ממארז"ל⁷ על הפסוק⁸ "והוי' עמו", "שהלכה כמותו", והיינו, ששרש ההלכות הוא משם הוי' דוקא שלמעלה משם אלקים. ובנפש האדם הנה שם אלקים הוא בחי' בינה, שהו"ע ההבנה וההשגה, ושם הוי' הוא שרש ומקור השכל⁹. וע"פ הכלל שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר¹⁰ — הנה גילוי שרש ומקור השכל, שם הוי', קשור עם ענין המעשה דוקא.

וכן הוא בעבודת האדם — כידוע פירוש אדמו"ר הזקן¹¹ על הפסוק¹² "עקב אשר שמע אברהם בקולי", שהענין ד"שמע אברהם בקולי" נמשך אצלו עד לעקב שברגל, היינו, שגם ה"עקב" הי' באופן המתאים לאברהם אבינו. וכלשון הידוע שגם העקב צריכה להיות חדורה בענין החסידות — "א' חסיד'שע פיאטע"¹³. ודוקא החדירה (לא רק בשכלו ומדותיו, אלא גם) בעקבו היא ההוראה שאכן "שמע אברהם בקולי" ("ער האָט דאָס טאַקע דערהערט"), והיינו, שההמשכה למטה היא הוראה על אמיתית הענין.

וזוהו הפירוש הפנימי במארז"ל "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה": כיצד נעשה "גדול תלמוד" — עי"ז ש"מביא לידי מעשה", והיינו, שכאשר התלמוד מביא לידי מעשה אזי נעשה בו ענין של גדלות¹⁴.

וענין זה מרומז גם בדיוק הלשון "להזהיר גדולים על הקטנים" — לא לצוות וכיו"ב, אלא "להזהיר" דוקא — מלשון זוהר, בהירות ואור [וכן הוא הפירוש במארז"ל¹⁵ "במאי הוה זהיר טפי", שבמצוה פלונית הי' מאיר אצלו האור יותר], כדי להורות על התוספת אור שנעשה בענין השכל (הגדול שבאדם) ע"י ירידתו להתעסק ולפעול על ענין המעשה (הקטן שבאדם).

ועוד.

11) ראה סה"ש תרצ"ט ריש ע' 345.

וש"נ.

12) תולדות כו, ה.

13) ראה לקו"ש חל"ה ע' 106. וש"נ.

14) ראה גם לקו"ש ח"יח ע' 154 ואילך.

15) שבת קיח, סע"ב. וראה גם תניא

אגה"ק סוס"ז.

7) סנהדרין צג, ב.

8) שמואל-א טז, יח.

9) ראה ד"ה וידבר אלקים תרכ"ז (סה"מ

תרכ"ז ע' שא ואילך). עטר"ת (סה"מ עטר"ת

ע' תמט ואילך). תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע'

קכט ואילך). ועוד.

10) ראה שערי אורה שער הפורים ד"ה

יביאו לבוש מלכות פ"ב ואילך, פל"ב ואילך.

ג. ומענין "להזהיר גדולים על הקטנים" בכל אחד מישראל בפרט — למדים על ענין "להזהיר גדולים על הקטנים" בכללות ישראל: כשם שבנוגע לגדולים וקטנים בכל אחד מישראל בפרט נעשה עילוי ושלימות בגדולים (שכל) ע"י ההשפעה לקטנים (מעשה) — כך גם בנוגע לגדולים וקטנים כפשוטם, בכללות ישראל, נעשה תוספת אור ("להזהיר" מלשון זוהר ואור) אצל הגדולים ע"י ההשפעה לקטנים ("להזהיר" כפשוטו).

ובהקדמה:

אמרו רז"ל¹⁶ "הרבה תורה למדתי מרבתי ומחבירי יותר מרבתי ומתלמידי יותר מכולן". וכן אמרו רז"ל¹⁷ "בשעה שהתלמיד הולך אצל רבו ואומר לו למדני תורה, אם מלמדו, מאיר¹⁸ עיני שניהם ה'" (כפי שמביא רבינו הזקן בהקדמה לתניא¹⁹).

אמנם, אף שגם כאן יורד הגדול אל הקטן, הרי זו רק ירידה שבערך — לענינים הרוחניים של הקטן, כח השכל כו', ולכן, גם העלי' והשלימות שנעשית עי"ז היא בערך ובהדרגה בלבד, וכמודגש במאורז"ל "מתלמידי יותר מכולן", שזהו בהמשך לקבלה "מרבתי ומחבירי" שנזכר לפני"ז, ורק "יותר מכולן", אבל בערך אליהם.

אבל בענין "להזהיר גדולים על הקטנים" — מדובר אודות קטן שרק הגיע לחינוך ויודע למי מברך, שלא שייך ללמוד עמו, וא"כ, הירידה היא (לא לכח השכל, אלא) לכח המעשה של הקטן, וכלשון הגמרא²: "דלא ליספי לי' בידים". ועוד זאת, שהכוונה בזה היא בשביל ענין החינוך, והיינו, שאין זה בשביל ענין שנוגע עתה, אלא בשביל ענין שיהי' נוגע לאחר זמן, ובשביל זה דורשים ממנו להקדיש מזמנו, אף ש"ימים יוצרו גו"²⁰. ולכן, לפי ערך גודל הירידה נעשית גם העלי' באופן כזה — עלי' שלא בערך.

וטעם הדבר — לפי שיש שכר עבור כל ענין של עבודה (שהרי "אין הקב"ה מקפח שכר כל ברי"²¹), ובפרט עבור "עבודת פרך" שהיא

בנוגע לעבודת התפלה.
20 תהלים קלט, טז. וראה לקו"ש חט"ז ע' 273. וש"נ.
21 ב"ק לח, ריש ע"ב. וש"נ.

16 תענית ז, א. וש"נ.
17 תמורה טז, א.
18 משלי כט, יג.
19 בזכרון אחדים: שהעילוי שנעשה עי"ז הוא לא רק בלימוד התורה, אלא גם

באופן של שינוי הרגילות²², כמו בירידה של הגדול להתעסק עם הקטן, שבשביל זה צריך לצאת מרגילותו וממעמדו ומצבו, — וכידוע גדול הירידה והצמצום שצ"ל אצל חכם גדול כדי ללמוד עם קטן, שזהו אפילו בענין של לימוד, שירוד לשכלו של הקטן, ועאכו"כ בנוגע לירידה לכח המעשה של הקטן — ולכן, גם השכר עבור היציאה מרגילותו הוא שלא לפי הרגיל — שכר שבאין ערוך.

ד. ויש לקשר ענין זה עם מאמר המשנה במסכת אבות²³ — "הוי גולה למקום תורה":

לכאורה אינו מובן: מהו דיוק הלשון "הוי גולה למקום תורה" — "גולה" דוקא, ולא "הולך"?

והביאור בזה²⁴ — שכוונת המשנה להדגיש (לא כ"כ את העובדה שמגיע "למקום תורה", אלא) בעיקר שצריך להיות "גולה" ממקום דירתו, דהיינו, לצאת ממעמדו ומצבו, שכן, דוקא באופן כזה יוכל לקבל את השפעת הרב באופן שלמעלה מהגבלת כלי שכלו, ואפילו היפך הנחת שכלו — כיון שגולה ויצא ממעמדו ומצבו.

ומטעם זה הי' הסדר תמיד שהיו נוסעים ללמוד במקום אחר דוקא — לא במקום שהורגל ודר בו במשך כמה שנים.

ולהעיר, שגם בענין היציאה מרגילותו וממעמדו ומצבו דרושה אזהרה מיוחדת — בדוגמת "להזהיר גדולים על הקטנים", כי מצד השכל יש מקום לטעון שאדרבה — העובדה שיהי' גולה ממקומו תפריע לו ללימוד התורה, כי, בשביל לימוד התורה יש צורך במנוחה ובריאות הגוף כו' (כמבואר ברמב"ם²⁵), ואילו טלטול הדרך הוא דבר המבלבל כו'. ולכן יש צורך באזהרה מיוחדת: "הוי גולה למקום תורה", כאמור, שדוקא ע"י היציאה ממעמדו ומצבו יוכל לקבל יותר מכפי הגבלת שכלו כו'.

וזהו גם כללות הענין ד"להזהיר גדולים על הקטנים" — שבזה מודגש ענין היציאה מהרגילות כו', כולל גם שדוקא ע"ז תהי' אצלו תוספת אור. — הוא חושב שלהיותו גדול הרי הוא במצב מעולה ולא חסר לו מאומה, וטוב שישאר במצבו, ויוכל לקבל תורה כו'. ועל זה

24) ראה גם ת"מ חל"ב ס"ע 180 ואילך.

25) הל' דעות ספ"ג.

22) ראה סוטה יא, ריש ע"ב ובפרש"י.

שמור"ר פ"א, יא.

23) פ"ד (שלומדים ביום הש"ק זה) מ"ד.

אומרים לו — אדרבה: דוקא ע"י היציאה ממצבו להתעסק עם קטנים, יהי' אצלו תוספת אור.

ה. וענין זה מודגש ביותר בנוגע לדרא דעקבתא דמשיחא:

בנוגע לעקבתא דמשיחא, איתא בגמרא²⁶ (במסכת שנוהגים ללמוד בימי הספירה²⁷) ש"אין יום שאין בו כו' מרובה משל חבירו".

ולכאורה אינו מובן²⁸: לשם מה מספרת הגמרא שמחר יהי' יותר גרוע — סתם בשביל להכביד על לבו של יהודי ("מאָן אַ אידן שווער אויפן האַרצן")?! ...!

אך הענין בזה — כמו בכל עניני התורה, מלשון הוראה²⁹ — שכאשר יודעים שמחר יהי' "מרובה" בלעו"ז, אזי צריכים כבר היום להוסיף באור הקדושה, שעיי"ז יוכלו לנצח את ה"מרובה" דלעו"ז.

והתוספת אור שנדרשת ביחוד בדרא דעקבתא דמשיחא היא — בענין ד"להזהיר גדולים על הקטנים", הן בנוגע לירידת כח השכל לענין המעשה, שזהו בהתאם לכך שעיקר העבודה בעקבות משיחא, בחי' עקב, היא בענין המעשה (כמבואר באגה"ק³⁰), והן בנוגע לחינוך קטנים, שהרי בדרא דעקבתא דמשיחא נמצאים הקטנים במצב ירוד, כדאיתא בגמרא³¹ ש"נערים פני זקנים ילבינו .. בת קמה באמה כלה בחמותה".

[ולמעשה, שבב' ענינים אלו יש ב' קצוות: בענין העשי' — מחד גיסא הרי זה ענין נמוך, אבל לאידך גיסא הרי "עשי' לעילא"³². ובענין הקטנים — מחד גיסא הנה בדרא דעקבתא דמשיחא נמצאים הקטנים במצב ירוד, כנ"ל, ולאידך גיסא ישנו גם העילוי דקטנים, כדאיתא בזהר³³ שבדרא דעקבתא דמשיחא יהי' הענין ד"ארוכות השמים נפתחו"³⁴, ועד שגם קטנים, "רביי", ילמדו וידעו פנימיות התורה, רזין ורזין דרזין, כמו בדרא דרשב"י (שיום ההילולא שלו בל"ג בעומר שמתברך מיום הש"ק זה) שגם קטנים למדו פנימיות התורה³⁵].

ויש להוסיף, שהמעלה שנעשית אצל הגדולים ע"י ירידתם אל

(31) שם מט, ב. וראה גם תו"מ חלו"ו ס"ע 334. וש"נ.

(32) זהר ח"ג קח, ריש ע"ב. ח"א קטו, א (הובא בלקו"ת פינחס עח, ב).

(33) ח"א קיז, א. קיח, א.

(34) נח ז, יא.

(35) ראה תו"מ חלו"ח ע' 209. וש"נ.

(26) סוף סוטה (מח, א. מט, א).

(27) "היום יום" ז אייר.

(28) ראה גם תו"מ ח"ט ע' 355. וש"נ.

(29) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ

(בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.

(30) ס"ט.

הקטנים, וכן גדלות התלמוד שנעשית עי"ז שמביא לידי מעשה, היא ג"כ מצד גמר הבריורים.

ובדוגמת המשכת בחי' התענוג בגמר הבריאה דוקא, כמ"ש³⁶ "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", ואז — "ויכולו גו"³⁷, מלשון כליון ותענוג³⁸, והיינו, שאע"פ שגם מקודם לכן נאמר "כי טוב", מ"מ, לא הי' בזה שלימות התענוג, "טוב מאד" ו"ויכולו", עד לגמר הבריאה דוקא.

ושלימות התענוג שנעשית בגמר הבריאה היא גם בנוגע לענינים שנבראו מקודם לכן, והיינו, שאף שהיו במדריגה נעלית ביותר, שהרי מדובר אודות המעמד ומצב שקודם חטא עה"ד, ואפילו קודם למיעוט הירח, סיבת החטא³⁹, ועד ליום הראשון, "יום אחד"⁴⁰, "שהי' הקב"ה יחיד בעולמו"⁴¹, שעדיין לא נבראו המלאכים, ולא הי' מקום לענין של שניות כו', מ"מ, שלימות התענוג נמשך לאח"ז, בגמר הבריאה דוקא.

ו. וההוראה מכל הנ"ל:

יש צורך לצאת מהרגילות, כפי שהדבר מתבטא ב"להזהיר גדולים על הקטנים" — החל מהגדלות וקטנות שבאדם עצמו, שאינו מסתפק בלימוד בלבד, אלא הלימוד הוא באופן שמביא לידי מעשה, וענין זה מביאו גם לענין ד"להזהיר גדולים על הקטנים" כפשוטו, לפעול על הקטנים בנוגע לכח המעשה שלהם; וכאמור שדוקא עי"ז נעשה תוספת אור אצל הגדולים.

ההתחלה היא אמנם מזה שהגדולים משפיעים על הקטנים, הראש משפיע ברגל; אבל ע"י השפעה זו פועל הרגל גם על הראש, וכהלשון הידוע⁴² שדוקא הרגל מוליך את הראש למקום שלא הי' יכול להגיע אליו מצד עצמו. והרי ענין ההליכה אינו ע"י החלק העליון או האמצעי של הרגל, אלא ע"י העקב שהוא החלק היותר תחתון שברגל, ודוקא העקב הוא המוליך ופועל שלימות בראש.

וזהו גם מש"נ על זה "אמור גו' ואמרת", לשון כפול, שמורה על ענין שלא כפי הרגיל — שהרי במצב רגיל אין צורך בכפל, אלא רק כאשר משהו אינו כשורה ("עס האָט זיך ערגעץ פאַרהאַקט"), כמובא באגה"ת⁴³ המשל מ"חבל הנפסק וחוזר וקושרו שבמקום הקשר הוא כפול

ואילך. סה"מ תרצ"א ע' שיט ואילך. וש"נ.

36 בראשית א, לא.

40 בראשית א, ה.

37 שם ב, א.

41 פרש"י עה"פ (מב"ר פ"ג, ה).

38 ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב

42 לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

ואילך. כרך ג — תקח, א ואילך).

43 ספ"ט.

39 ראה סה"מ קונטרסים ח"א קצב, א

ומכופל" — כי: (א) כדי שהגדול יוכל לצאת ממעמדו ומצבו ולהתעסק עם הקטן יש צורך בנתינת כח מיוחדת — מבחי' שלמעלה מהגבלה, לשון כפול, (ב) ועי"ז שכרו כפול מן השמים, היינו, שמקבל בחי' כפל, שזהו אור שלמעלה ממדידה והגבלה,

כפי שיתגלה בגאולה העתידה — שקשורה עם ענין התשובה, שהרי כאשר ישראל עושין תשובה "מיד הן נגאלין"⁴⁴, ומשיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא⁴⁵ — בקרוב ממש.

* * *

ז. דובר אודות הלימוד שגדולים מוזהרים על הקטנים בכל האיסורים מאיסור אכילת שרצים ואכילת דם וטומאת כהנים⁴⁶, והצריכותא, לפי ששרצים איסורם במשהו, דם יש בו איסור כרת, ושניהם איסורן שוה בכל, וטומאת כהנים ריבה בהם מצוות יתרות, לפי שחומרות אלו הם עיקר טעם הדין דלהזהיר גדולים על הקטנים, שזהו מצד ההשתוות גדולים וקטנים בנוגע לנקודת היהדות⁴⁷, שמתבטאת בד' חומרות הנ"ל, שהו"ע גילוי הנקודה בהאיסור עצמו (במשהו), בהאדם (ריבה בהן מצות יתרות⁴⁸), בהציווי (שוה בכל), ובפעולת האיסור (כרת)⁴⁹ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ז ע' 147 ואילך.

* * *

ח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ולאחותו הבתולה גו'.

* * *

ובהנסמן שם בהערה 330): כל עצם בלתי מתחלק, וא"כ, הרי זה בשוה בכל אחד מישראל, ללא נפק"מ אם ציורו הרוחני הוא בתכלית הקטנות כתינוק בן יומו, או אם נמצא בתכלית הגדלות ברוחניות כגדלו של עוג מלך הבשן.

(48) ועד"ז בכל ישראל ש"הרבה להם תורה ומצוות", וכמשנת"ל (שיחת ש"פ אחו"ק סט"ז (לעיל ע' 408). וש"נ) שענין זה נמשך מבחי' "הוי' חפץ", בחי' תענוג העצמי, שזוהי הנקודה שלמעלה מהשתלשלות כו'. (49) ומ"מ אין להקשות כעין קושיית הש"ס (כתובות לב, א) "שכן יש בהם צד חמור", והביאור בתוס' (שם) ד"ה שכן — ראה לקו"ש שבפנים הערה 22.

(44) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
(45) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.
(46) ראה גם תר"מ חכ"ה ע' 279 ואילך. וש"נ.

(47) שישנה בירושה אצל כל אחד מבני אברהם יצחק ויעקב, גם הקטנים, שאי אפשר לומר שמקבלים את ההשגה של אברהם יצחק ויעקב, עבודת התפלה שלהם וכיו"ב (שהרי אינם שייכים עדיין לענינים אלו), כי אם את ה"נקודה" שלהם, שישנה בשלימותה גם אצל הקטנים, כי, ענין הנקודה הוא באופן שכאשר נמצאת, ה"ה נמצאת כולה, ואם חסר ממנה משהו, חסרה כולה, ובלשון הידוע בספרי הקירה וחסידות (ראה סה"מ תרפ"ט ע' 49,

ט. דובר אודות המשנה בפרקי אבות שלומדים ביום הש"ק זה⁵⁰:
 "בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה ובורח מן העבירה, שמצוה גוררת
 מצוה כו', ששכר מצוה מצוה כו'", בהוספה על ההוראה במסכת אבות⁵¹
 "הוי .. רץ כצבי .. לעשות רצון אביך שבשמים", ולא רק מצד מדת
 חסידות, אלא גם ע"פ דין "מצוה לרוץ לבית הכנסת וכן לכל דבר
 מצוה"⁵² — שבמסכת אבות מדובר אודת התוכן הפנימי דענין הריצה,
 שמורה על חיות ושמחה בלתי מוגבלת בעבודת ה' שבאה מצד שלימות
 הביטול (בחי' דעת עליון — "נרדפה לדעת את ה'"⁵³), הן במסירה
 ונתינה הכללית בתחלת היום ("רץ כצבי .. לעשות רצון אביך שבשמים"),
 והן בכל ענין פרטי עד למצוה קלה, שהנעימות שבה אינה דומה לנעימות
 שבמצוה חמורה⁵⁴, ומ"מ צ"ל בה נעימות בלתי מוגבלת⁵⁵ (מצד הטוב
 שבמצוה עצמה — "שמצוה גוררת מצוה", ועכ"פ מצד "קרבת⁵⁶ אלקים
 לי טוב"⁵⁷ — "ששכר מצוה מצוה"); וגם לפני שמגיעים לתוכן הפנימי
 דענין הריצה, צ"ל הריצה בפועל ממש⁵⁸ ("מצוה לרוץ לבית הכנסת וכן⁵⁹

בה ענין המס"נ — אזי העבודה היא מצד
 הרגש הנעימות שבמצוה עצמה, כי, הרצון
 והלהט ("דער קאָך") של נפש האלקית הוא
 במצוה עצמה, כיון שנש"י הם "בנים למקום"
 (אבות פ"ג מ"ד), ורצון הבן הוא ברצון האב.
 (58) ולא רק מצד קבלת עול, ובלשון
 רבינו הזקן בלקו"ת (שלה מ, א) "אילו
 נצטוינו לחשוב בצים", אלא באופן שיודעים
 גם טעם הדבר — שהביאו רבינו הזקן
 בשו"ע: "שנאמר נרדפה לדעת את ה'", בחי'
 דעת עליון (אף שעדיין לא הגיע למדריגה זו),
 כי, כאשר יודעים שקיום המצוה אינו כמו
 חטיבת עצים סתם, אלא יש בו סגולה מיוחדת
 כו', אזי הקיום הוא באופן אחר לגמרי.
 (59) כמו כללות העבודה, שתחלתה
 בתפלה — שהרי קודם התפלה אסור לאכול
 ולשתות (ברכות יו"ד, ב), ומכ"ש שאסור
 לעסוק בפרנסה, וא"כ, בהכרח שתה"י התפלה
 קודם העסק בגמ"ח, וגם קודם העסק בתורה,
 כמאמר אבא בנימין "על תפלתו שתהא סמוך
 למטתי" (שם ה, סע"ב), לפי "שמעלת העסק
 בתורה שאחר התפלה הוא גבוה יותר מתורה
 שקודם התפלה" (לקו"ת ברכה צו, ב). ובלשון
 חז"ל (שם בסופה. שם לה, ב): "מבית הכנסת

50 פ"ד מ"ב.

51 פ"ה מ"כ.

52 טושו"ע (ואדה"ז) א"ח ס"צ ס"ב

53 (סי"ג). וש"נ.

54 הושע ו, ג.

55 (54) משא"כ בנוגע לזהירות בקיום המצוה
 בפועל ממש ("סור מרע ועשה טוב"), שהיא
 בכל המצוות נשונה, ולכן נאמר (אבות רפ"ב)
 "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה".

56 ועד"ז "וברוח מן העבירה", "העבירה"

57 בה"א הידיעה — דקאי על "מצוה קלה"
 דלעיל מיני, והיינו, עבירה קלה —
 שהבריחה מעבירה מצד הצער שבזה (היפך
 הנעימות והתענוג שבמצוה, כידוע שצער
 ועונג הם ב' קוין שקולים (ראה המשך תרס"ו
 ע' קז. ועוד)), צ"ל גם מעבירה קלה.
 58 (56) תהלים עג, כח.59 (57) שזהו החילוק בין העבודה שמצד
 הנשמה לעבודה שמצד הגוף ונפש הבהמית
 כפי שהם בתחלת העבודה: מצד הגוף ונפש
 הבהמית כפי שהם בתחילת העבודה — הרי
 זה רק באופן ד"קרבת אלקים לי טוב", שזהו
 מה שנוגע לו; אבל מצד נפש האלקית — וכן
 בנה"ב בגמר העבודה, לאחר שנה"א פועלת

לכל דבר מצוה" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ז ע' 371 ואילך⁶⁰.

* * *

י. בתפלת מנחה מתחילים לקרוא פרשת בהר, ובקביעות שנה זו פרשת בהר מחוברת עם פרשת בחוקותי.

התחלת פרשת בהר היא: "בהר סיני", שזהו"ע עבודת הצדיקים, כמ"ש⁶¹ "עולת תמיד העשוי' בהר סיני", וידוע מאמר רבינו הזקן⁶² שקאי על עבודת הצדיקים.

ולאחרי כן באה פרשת בחוקותי, שענינה הוא שמהפכים את התוכחה לברכה כו'⁶³ — עבודת התשובה.

ועל ב' ענינים אלו נאמר (בפ' בחוקותי) "והתהלכתי בתוכם"⁶⁴, ב' הילוכים⁶⁵, "ואולך אתכם קוממיות"⁶⁶, ב' קומות⁶⁷ — מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, שהו"ע עבודת הצדיקים ועבודת בעלי תשובה⁶⁸ (ובפרטיות יותר — תורה ומצוות).

64 כו, יב.
65 נתבאר בארוכה בשיחת ש"פ בהו"ב ס"ח (לקמן ע' 440 ואילך). וש"נ.
66 שם, יג.
67 ב"ב עה, א. וש"נ.
68 נזכר גם פירוש הצ"צ (יהל אור ע' שכח ואילך. ס"ע תרל ואילך) על הפסוק (בחוקותי שם, ו) "והשבתי חי' רעה מן הארץ", ש"והשבתי" מלשון שביתה קשור עם ענין השבת, וקאי על "יום שכולו שבת" (תמיד בסופה).

(תפלה) לבית המדרש" (תורה), ואח"כ "הנהג בהן מנהג דרך ארץ" (גמ"ח). וכמו"כ בענין הריצה: "מצוה לרוץ לבית הכנסת" (תפלה), ואח"כ "וכן לכל דבר מצוה".
60 בשילוב שיחת ש"פ בהו"ב שנה זו.
61 פינחס כח, ו.
62 ראה ד"ה עולת תמיד באוה"ת פינחס ע' א'קכב. א'קנא. סד"ה זה תרס"ט (סה"מ תרס"ט ס"ע רכא ואילך). וראה גם ד"ה זה תקס"ט (מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' רכג ואילך).
63 ראה לקו"ת בחוקותי מח, סע"א ואילך. ובכ"מ.